

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
“Харківський авіаційний інститут”

Кафедра комп'ютерних систем, мереж і кібербезпеки (№503)

**Методичні рекомендації для виконання практичної роботи № 2 з
дисципліни**

«Інтелектуальна власність»

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 12 "Інформаційні технології"

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 123 "Комп'ютерна інженерія"

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Комп'ютерні системи і мережі

(найменування освітньої програми)

Освітні програми: «Системне програмування»

(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Харків 2024 рік

Практичне заняття № 2

Тема: "Торговельна марка на товари і послуги (далі - ТМ)

Мета заняття: Ознайомлення з видами торговельних марок, прикладами використання і вивчення Міжнародної класифікації товарів і послуг для реєстрації торговельних марок.

Навчальні питання

1. Торговельні марки на товари і послуги.
2. Види ТМ.
3. Права на ТМ.
4. Виключне право на ТМ.
5. Міжнародна класифікація товарів і послуг МКТП (12-2024).
6. Охороноздатність ТМ.

Література

Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" //Документ 3689-ХІІ, чинний, поточна редакція (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>)

Торговельні марки на товари і послуги.

Відповідно до Закону України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" (далі - Закон) **торговельна марка** - позначення, за яким товари і послуги одних осіб відрізняються від товарів і послуг інших осіб.

Торговельна марка - позначення для індивідуалізації товарів, виконуваних робіт або послуг юридичних осіб або індивідуальних підприємців. **ТМ** дозволяють споживачеві розрізняти однорідні товари і послуги різних виробників. Нижче наведені приклади **ТМ** виробників:

канцелярських товарів

ALPINO

ADEL

Conté
A P A R I S.

ФАБРИКА
им. КРАСИНА

BEIFA
贝发文具

STABILO

PROFF

CARAN d'ACHE

LYRA

ZEBRA
Zebra - one of the worlds great writers

комп'ютерних моніторів

Acer

LG

PHILIPS

SAMSUNG

NEC

MITSUBISHI ELECTRIC

CTX

Rolsen

ViewSonic

спортивного одягу

Виду ТМ

Як позначення, яке може бути використане як ТМ, може бути будь-який образ, який людина здатна сприймати за допомогою будь-яких органів чуття. Існує цілий ряд обмежень, а точніше - встановлених законом підстав для відмови в реєстрації знака, про які йтиметься нижче, однак принципово щодо виду позначення, його природи або способу пред'явлення будь-яких обмежень не існує. Важливо, щоб це позначення людина могла сприймати і розрізняти серед інших, супроводжуючих товари, послуги. Розрізняють такі види ТМ:

словесні

образотворчі

об'ємні

Музичні

комбіновані

Можуть бути й інші види ТМ. Чи не суперечить поняттю ТМ та законодавству, наприклад, ТМ у вигляді запаху. Якщо такого позначення властива різна здатність, і якщо стосовно такого позначення немає передбачених законодавством підстав для відмови в реєстрації, то позначення у вигляді запаху може бути зареєстровано як ТМ. Звичайно, це відноситься скоріше до екзотики і не може знайти широкого застосування в силу обмеженості сприйняття такого позначення і можливості його відтворення разом з товарами. Найбільш запомінаючими вважаються словесні ТМ.

Права на ТМ

Підстави для виникнення права на ТМ

Правова охорона ТМ надається на підставі її державної реєстрації. Зареєстрована ТМ - ТМ, на яку видано свідоцтво або яка має міжнародну реєстрацію, що діє на території України.

Набуття права на ТМ засвідчується свідоцтвом. Свідоцтво - свідоцтво України на ТМ для товарів і послуг.

При цьому встановлені певні вимоги - умови охороноздатності, яким має задовольняти заявлене позначення. Таким чином, реєстрації позначення як ТМ передуює подача заявки та перевірка (експертиза) позначення на відповідність встановленим вимогам.

Заявка - сукупність документів, необхідних для видачі свідоцтва.

Заявник - особа, яка подала заявку чи набула прав заявника в іншому встановленому Законом порядку.

З огляду на призначення ТМ, її власником може бути або юридична особа, або індивідуальний підприємець. На зареєстрований ТМ видається свідоцтво, яке засвідчує пріоритет ТМ і виняткове право на ТМ щодо товарів, зазначених у свідоцтві.

Пріоритет заявки (пріоритет) - першість у поданні заявки.

Дата пріоритету - дата подання заявки до Установи чи до відповідного органу держави - учасниці Паризької конвенції про охорону промислової власності, за якою заявлено пріоритет.

(Установа - центральний орган виконавчої влади (далі - ЦОВВ), що реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності).

Строк дії свідоцтва становить 10 років від дати подання заявки до Установи і продовжується Установою за клопотанням власника свідоцтва щоразу на 10 років, за умови сплати збору в порядку, встановленому Законом. Порядок продовження строку дії свідоцтва встановлюється ЦОВВ, що забезпечує формування державної політики у сфері інтелектуальної власності.

Виключне право на ТМ

Власнику ТМ належить виключне право, суть якого полягає в тому, що ніхто не має право використовувати ТМ або схожою з нею до ступеня змішання позначення без дозволу його власника (власника прав).

При цьому під використанням розуміється розміщення такого позначення на товарах, етикетках, упаковках, застосування при виконанні робіт, наданні послуг, на документації до товарів, в пропозиціях до продажу товарів, в мережі Інтернет. Важливо пам'ятати, що виключне право поширюється на використання ТМ тільки щодо товарів, для індивідуалізації яких вона зареєстрована.

Міжнародна класифікація товарів і послуг (МКТП (12-2024))

Оскільки встановлений жорсткий зв'язок права на ТМ з товарами (послугами), для яких вона зареєстрована, отже, вказівка товарів і послуг, що застосовується при реєстрації ТМ, має бути однаковою. В іншому випадку зіставлення неможливі як при встановленні охороноздатності ТМ при її реєстрації, так і при встановленні факту використання ТМ.

Для вирішення цієї проблеми розроблена і застосовується Міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації ТМ МКТП (12-2024). Текст МКТП (12-2024) можна отримати на сайті.

Всі товари і послуги розділені на 45 класів, з яких класи з 1 по 34 призначені для товарів, а з 35 по 45 - для послуг. Назви класу відображає видову назву товарів або послуг, віднесених до даного класу, наприклад:

Клас 12 Средства транспортные; аппараты, перемещающиеся по земле, воде и воздуху.

Клас 38 Услуги телекоммуникационные.

Безпосередньо переліку товарів або послуг, віднесених до класу, передують так звані "Пояснення", в яких дається характеристика відповідних товарів або послуг. Причому "Пояснення" включає як пряму вказівку, що відноситься до даного класу,

так і невиражене в негативній формі - що не відноситься до даного класу. Дані "Пояснення" надзвичайно важливі для правильного віднесення тих чи інших товарів або послуг до відповідного класу.

Перелік товарів або послуг в МКТП представлений в алфавітному порядку на трьох мовах: *англійській, російській, французькій*.

Охороноздатність ТМ

Законом встановлено перелік підстав для відмови в державній реєстрації позначення як **ТМ**.

Однією із основних вимог, що пред'являються до позначення, є розпізнавальна здатність, в іншому випадку **ТМ** просто не зможе виконувати свою функцію.

Дія свідоцтва припиняється достроково за умов, викладених у **статті 18** цього **Закону**.

Набуття права на торговельну марку, що має міжнародну реєстрацію або визнана добре відомою в Україні, не вимагає засвідчення свідоцтвом.

Підстави для відмови в наданні правової охорони вказані у **ст.6 Закону**. Цілий ряд підстав для відмовивши в реєстрації **ТМ** пов'язаний з неможливістю надання виняткових прав, коли це призводить до зіткнень прав, наприклад, на інші раніше зареєстровані **ТМ**, загальновідомі знаки, фірмові найменування, промислові зразки, твори літератури, мистецтва і т.п.

Наприклад, не можуть бути зареєстровані як **ТМ** позначення, тотожні або подібні до ступеня зміщення з **ТМ** інших осіб:

- заявленими на реєстрацію з більш раннім пріоритетом;
- охоронюваними в Україні або визнаними загальновідомими в країні.

Ця вимога стосується тільки позначень або знаків щодо однорідних товарів.

Для оповіщення про своє виключне право на **ТМ** правовласник вправі використовувати знак охорони у вигляді латинської літери **R** або **®**.

Знак охорони поміщається поруч з **ТМ** і вказує, що дане позначення охороняється законом.

Завдання № 2. ТМ

1. Для продукту - товару, обраного для виконання Завдання №1, визначити до якого (яким) класу товарів (або послуг) і до яких саме товарів відповідно до МКТП відноситься обраний товар.
2. Визначити коло конкурентів (3-4 компаній), які виробляють товар аналогічного призначення.
3. Для названих конкурентів навести приклади позначень - **ТМ**, що використовуються ними для маркування товару.
4. Описати ці **ТМ** і дати їм характеристику (словесний, образотворчий і т.д.).